

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
2022**

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΚΕΙΜΕΝΑ

Nostri postquam pila in hostes misērunt, gladiis rem gerunt. Repente post tergum equitatus cernitur; cohortes appropinquant; hostes terga vertunt ac fugiunt; eis equites occurrunt. Fit magna caedes.

Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit. Samnitium divitias contempsit et Samnītes paupertātem eius mirāti sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uteretur, vultum risu solvit et protinus dixit.

Curat et providet nē, interceptā epistulā, nostra consilia ab hostibus cognoscantur. Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris mittit. Legātum monet ut, si adire non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret.

- A1.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση των αποσπασμάτων «**Ille se in scamno ... dixit**» και «**Curat ... tragulam mitteret**».

Μονάδες 20

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- B1.** Να αντιστοιχίσετε κάθε συγγραφέα της **Στήλης Α** με το γραμματειακό είδος της **Στήλης Β**, το οποίο υπηρετεί (δύο στοιχεία της **Στήλης Β** περισσεύουν).

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Βιργίλιος	α. Απομνημονεύματα
2. Ιούλιος Καίσαρας	β. Λυρική ποίηση
3. Σενέκας	γ. Επική ποίηση
4. Οράτιος	δ. Φιλοσοφία
5. Κορνήλιος Νέπωσ	ε. Ιστορική βιογραφία
	ζ. Μυθιστόρημα
	στ. Επίγραμμα

Μονάδες 10

- B2.** Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της **Στήλης Α** με τις ετυμολογικά συγγενείς λέξεις της Νέας Ελληνικής της **Στήλης Β** (δύο στοιχεία της **Στήλης Β** περισσεύουν).

Στήλη Α	Στήλη Β
1. cernitur	α. πρόσφυγας
2. fugiunt	β. ιμάντας
3. magna	γ. άγνωστος
4. cognoscantur	δ. μεγαλοπρεπής
5. amentum	ε. ύμνος
	στ. διάκριση
	ζ. κρότος

Μονάδες 10

- Γ1.** Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

Nostri	:	την ονομαστική του ενικού αριθμού στο ίδιο γένος
hostes	:	την αφαιρετική του ίδιου αριθμού
terga	:	τη γενική του ίδιου αριθμού
equites	:	την ονομαστική στον άλλο αριθμό
magna	:	την αφαιρετική του ενικού αριθμού στον συγκριτικό βαθμό του ίδιου γένους
caedes	:	τη δοτική του ίδιου αριθμού
Ille	:	την ονομαστική του ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος και τη γενική του ενικού αριθμού στο θηλυκό γένος
eum	:	την αιτιατική του ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος
pondus	:	την ονομαστική στον άλλο αριθμό
vultum	:	τη γενική στον ίδιο αριθμό
rem	:	την αφαιρετική του ίδιου αριθμού
(στο τρίτο απόσπασμα)		
celeriter	:	τους άλλους δύο βαθμούς του επιρρήματος
periculum	:	την ίδια πτώση στον άλλο αριθμό

Μονάδες 15

- Γ2.** Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ρήματα:
gerunt	:	το ίδιο πρόσωπο στην οριστική του συντελεσμένου μέλλοντα στην ίδια φωνή
cernitur	:	το ίδιο πρόσωπο στην οριστική μέλλοντα στην ίδια φωνή
Fit	:	το β' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα
mirāti sunt	:	το απαρέμφατο του μέλλοντα και του συντελεσμένου μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)
attulissent	:	την αιτιατική στο σουπίνο
uteretur	:	τις μετοχές του ρήματος στην ονομαστική ενικού του αρσενικού γένους
dixit	:	το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή
curat	:	το α' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα στην ίδια φωνή
mittit	:	το γ' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρακειμένου στην ίδια φωνή
adire	:	την αφαιρετική του γερουνδίου
possit	:	το ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική του υπερσυντελικού
abiciat	:	το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή

Μονάδες 15

- Δ1α.** Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους:
eis (στο πρώτο απόσπασμα), **assidentem**, **risu**, **consilia**, **ob rem**.

Μονάδες 10

- Δ1β.** «**nē, interceptā epistulā, nostra consilia ab hostibus cognoscantur**»: να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης (μονάδα 1), να αιτιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της (μονάδες 3) και να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία (μονάδα 1).

Μονάδες 5

Μονάδες 15

- Δ2α.** «**missum**», «**veritus**»: να μετατρέψετε τις μετοχές στις αντίστοιχες δευτερεύουσες προτάσεις με όλους τους δυνατούς τρόπους.

Μονάδες 12

- Δ2β.** «**In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore**»: να μετατρέψετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ.

Μονάδες 3

Μονάδες 15

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A1** Εκείνος παρουσιάστηκε σε αυτούς (ή: Αυτός παρουσιάστηκε στα μάτια τους) για να τον δουν να κάθεται σε σκαμνί δίπλα (ή: κοντά) στη φωτιά και να γευματίζει από ξύλινο πιάτο. Περιφρόνησε τα πλούτη των Σαμνιτών και οι Σαμνίτες θαύμασαν τη φτώχεια του. Δηλαδή, όταν είχαν φέρει σε αυτόν μεγάλη ποσότητα χρυσού (ή: πολύ χρυσάφι), που στάλθηκε από το δημόσιο ταμείο, για να το χρησιμοποιήσει, χαλάρωσε το (αυστηρό του) πρόσωπό του με το γέλιο κι αμέσως είπε.

.....

Φροντίζει και προνοεί να μην μαθευτούν τα σχέδιά μας από τους εχθρούς, αν αρπάξουν την επιστολή (ή: το γράμμα). Για το λόγο αυτό στέλνει επιστολή γραμμένη στα ελληνικά. Συμβουλεύει τον απεσταλμένο (ή: ταχυδρόμο), αν δεν μπορέσει να πλησιάσει, να δέσει την επιστολή στον ιμάντα του ακοντίου και να το ρίξει μέσα στο στρατόπεδο. Στην επιστολή γράφει πως θα έλθει σύντομα (ή: γρήγορα) με τις λεγεώνες του. Ο Γαλάτης, επειδή φοβήθηκε τον κίνδυνο, αποφάσισε να ρίξει το ακόντιο.

- B1.**
1. γ
 2. α
 3. δ
 4. β
 5. ε

- B2.**
cernitur	> διάκριση
fugiunt	> πρόσφυγας
magna	> μεγαλοπρεπής
cognoscantur	> άγνωστος
amentum	> ιμάντας

Γ1. noster
hostibus
tergorum
eques
maiore
caedi
illud, illius
id
pondera
vultus
re
Συγκριτικός: celerius, Υπερθετικός: celerime
pericula

Γ2. gesserint
cernetur
fite
απαρέμφατο μέλλοντα: miraturos esse
απαρέμφατο συντελεσμένου μέλλοντα: miratos fore
allatum
μετοχή ενεστώτα: utens
μετοχή μέλλοντα: usurus
μετοχή παρακειμένου: usus
dic
curabimus
misit
adeundo
potuisset
abice

Δ1α. «eis: αντικείμενο στο ρήμα «occurrunt»

«assidentem: κατηγορηματική μετοχή από τον ρηματικό τύπο αίσθησης «spectandum»· έχει υποκείμενο το «se»

«risu: αφαιρετική (οργανική) του τρόπου στο ρήμα «solvit»

«consilia: υποκείμενο στο ρήμα «cognoscantur»

«ob rem: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου που προσδιορίζει το ρήμα «mittit»

Δ1β. Δευτερεύουσα ουσιαστική βουλητική πρόταση. Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό της είναι απλώς επιθυμητό. Συγκεκριμένα, με υποτακτική ενεστώτα (cognoscantur), γιατί εξαρτάται από αρκτικό χρόνο (Curat, providet). Έχουμε ιδιομορφία ως προς την ακολουθία των χρόνων, γιατί η βούληση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός κύριας και δευτερεύουσας πρότασης) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της. Συντακτικά λειτουργεί ως αντικείμενο των ρημάτων εξάρτησης «Curat» και «providet».

Δ2α. «missum»:

quod missum erat/missum est¹

«veritus»:

quod/(quia) veritus erat/veritus est¹ [αντικειμενική αιτιολογία]

quod/(quia) veritus esset [υποκειμενική αιτιολογία]

cum veritus esset [αιτιολογία που είναι το αποτέλεσμα μιας εσωτερικής λογικής διεργασίας]

¹ Δεκτή και η ανάλυση με οριστική παρακειμένου, καθώς ο παρακείμενος στη Λατινική χρησιμοποιείται με σημασία ιστορικού παρακειμένου ή αορίστου: Σχολική γραμματική, σελ. 60, §74,3δ.

Δ2β. «Ego cum legionibus celeriter adero»